

Lyptinge, Stenkinge. Förstemann, *Altdeutsches Namenbuch*, I, 2 uppl., s. 958 säger, att enstaka försök synas hava gjorts att utvidga *-ing* till *-ingo*. Då övergång till svag böjning är att betrakta som ett slags smeknamnsbildning, som understundom inträder även av sammansatta namn (t. ex. fsv. *Gēr-mund-e* jämte *Gēr-mund*), kan i denna inskrift av den familjemedlem, som ristat eller låtit rista inskriften, **haringa** som ett uttryck för förtrolighet hava använts om den avlidne, som annars hette **haringar**. Jfr M. Olsens yttrande om **gudinga**, Huglen N. æ. I. II, s. 61 ff.

Även det andra namnet **leugar** är uppenbarligen ett kortnamn, vare sig av ett vanligt sammansatt namn eller ett dylikt ursprungligt öknamn. Något dylikt germanskt namn av denna form är emellertid icke uppvisat. Man har tänkt på en motsvarighet med grammatisk växling till grek. *Λεῦκος*, vilket redan i epos förekommer som kortnamn till sammansatta namn,¹ sådana som *Λευκό-δωρος*, *Λεύκ-ιππος*, *Ζά-λευκος*, *Σέ-λευκος* (av *Σελά-λευκος*). Wimmer, *Runinschr.* 210, not 1 tänker på en motsvarighet till fvn. *ljúgr*.

Inskriften a) är sålunda **haringa j leugar** med betydelsen av två samordnade mansnamn: Haringa och Leugar.

b) Inskriften från 1000-talet.

Ristningen är synnerligen tydlig. Ut i 44—48 **suain** är på **s** övre staven förlängd till nedre linjen så ock på 54 **s** i **sin**, fast förlängningen är svagare. 13 **s** i 70—73 **hans** är vänderuna.

Inskriften är följande:

skanmals	auk	×	olauf	×	pau	×	litu	×	kiara	×	merki	×	pausi	×	eftir	×	suain	×	fapur	×	sin	×	kup	×	hialbi
5	10		15		20		25		30		35		40		45		50		55		60		65		

salu hans

70
Bugge, *Aarb.* 1870, s. 194 tror **skanmals** vara *Skamm(h)als* »korthals» och Stephens, *ONRM* III, 25 anför därtill *Hungerus Schamhals* SD. II, 530, jfr **henmikr** D. II, 43.

Översättning: Skanmals och Olov (kvinnonamn) de läto göra dessa märken efter Sven, sin fader. Gud hjälpe hans själ!

33. Skåäng, Vagnhärad sn, Hölebo hd.

Pl. 23.

Litteratur: D 8vo 1 (Fredriksdal); S. Boije, Sv. Fornminnesfören. tidskr. V, s. 143; Runverser 318.

Om runstenens fynd, läge och beskaffenhet yttrar Dybeck i D 8vo 1 följande: Hösten 1844 påträffades å det under Säteriet Fredriksdal hörande och därtill gränsande hemmanet Skåängs gärde, invid och till en del i en genom gårdet löpande rännil eller bäck, denna Runsten, så sjunken i marken och rännilen, att blott en del af dess ena sida var synlig. Ägaren till marken, Herr Öfverstelieutenanten Nils Hägerflycht, upptäckte snart, att stenen å undre sidan egde ristning, och lät till följe deraf, kort derefter aktsamt föra honom från sin olämpliga plats till Fredriksdal, der han nu reser sig å en täck höjd i trädgården, omhuldad af unga löfträn, buskar och blommor. — Intill nämnda gärde, vid hvilket en häradsväg utefter sjön Sillen, fast här på något afstånd från sjön, löper, ligger en vidsträckt kärrmark, af nuvarande ägaren upptagen till åker, och det är utom all tvifvel, att äfven gårdet fordomdags utgjort ett kärr. Runstenen kan i detta fall, icke varit rest å det ställe, der den 1844 påträffades, utan har troligen från någon plats invid eller åtminstone närmare häradsvägen, der ännu en Runsten (Liljegr. 856) finnes — en sådan ses ock vid samma väg, å Vappersta angränsande egor — blifvit förd till den från kärret flytande rännilen, att begagnas såsom gångbro. — Stenen, som består

¹ Fick, *Die griech. Personennamen* 2, s. 191.

4—232678. *Södermanlands runinskrifter.*

af ljus granit, är flisbildad, å framsidan temligen slät, dock ofvantill, särdeles å högra kanten, något afflisad, till en del af ålder, enär inskriftens två sista runor, som äro mattare än de öfriga, befinnas å en sådan afflagad, lägre eller djupare del. Frånsidan är ojämna. Största tjockleken uppgår till 11 tum (32,5 cm).

Runstenen står rest i Fredriksdals park på höjden nordväst om huvudbyggnaden. Stenen är 1,60 m hög, 1 m. bred vid foten, i toppen tangerande övre slinglinjen 80 cm. Slingans bredd är 7—8 cm. Stenens baksida är ännu slätare än frånsidan men utan ristning.

Ormhuvudets linjer sammanlöpa icke i nosens spets utan gadden är ristad fritt i öppningen mellan nosens linjer. Vissa runors linjer äro ej heller framförda ända till vederbörande linje: 38 **r** i **brupur**, vars **r** har nedre strecket uppskjutande t. v. om mellanstrecket, 49 **a**, 50 **n** i **antapis**, 60 **t** i **austr**, 61 **t** i **at**.

I 1—6 **gnubha** betecknas **g** genom ett 2 cm långt streck över mitten på bistaven; ordet föregås av kors + och följes av tre prickar över varandra, säkert för att framhålla namnet. Ordet »lät» ristas 7—9 **lip**. I 63—67 **pikum** stå 66—67 **um** nedom en avsats, äro grunda men fullt klara.

Inskriften är följande:

I huvudslingan: + **gnubha** : **lip** : **raisa** : **stain** : **pinsa** : **hibtir** : **kulaif** : **brupur** **sin** I slingan ut-
5 10 15 20 25 30 35 40 45
 efter huvudslingans nedre linje: **han** : **antapis** : **austr** : **at** **pikum**
50 55 60 65

Om inskriftens tydning yttrar Bugge, *Runverser* s. 313 följande: »**lip**. Jfr **lipu** paa Habblingbo-Stenen, Gotland, efter Stephens II, 708 f. men anderledes L. 1575, Säve Nr 148. I L. 510, hvor B. har **hiftar**, har D. II, 151 »**iftar**. Jfr **hifir** L. 171, **haft** paa Falster-Stenen (Steph. II, 730) og **haftir** paa Egersund-Stenen i Norge viser, at det er muligt at opfatte **h** i **hifir** anderledes end som Tegn for **a**. **kulaif** kan være *Gullæif* for *Guðlæif*, neppe *Gunnlæif*. Første Navn **knubha** er sandsynlig det samme Mandsnavn *Gnúpa* (Fms, I, 116, hos Widukind *Chnuba*), der blev baaret af en dansk Konge, som blev døbt Aar 934. Denne Danske Konges Navn er nylig paavist i Genitiv **knubu** paa to slesvigske Runestene, se R. V. Liliencron og Handelsmann i *Kieler Zeitung* 1887, 15 August Abends, 21 August Morgens. Allerede for mange Aar siden havde jeg paa Runestenen hos Thorsen I, S. 43 formodet **ouk** (for **oui**) **knubu**. For Skrivemaaden **knubha** med **h** jfr til **krikha hut** L. 101 og andre Exempler foran, S. 49. *Gnúpa* är beslægtet med Isl. *Gnúpr*.» Om de slesvigska runstenarna DR. 70—71 Vedelspang se nu Wimmers behandling *D. Rm* I, 3, 4.

Uppgiften **at pikum** kunde väntas angiva stället för Gullevs död, men dels är icke något dylikt ortnamn bekant, dels har ristningen utseende att motsvara fsv. *at thingum* men i en annars icke uppvisad betydelse, som framträder i verbet *thinga* »betinga, genom överenskommelse åtaga sig», ags. *ge-þinge* n. »pactum», ty. *dingen* och uti fvn. *þingmannalið*, rsv. *þingalidh* »Knut den stores värvade livvakt», nämligen »krigstjänst i sold hos främmande furste», vilket annars uttryckes genom *ganga á mála*. Det är förmodligen i den ryska storfursten Jaroslavs (1015—1054) tjänst, som Gullev avlidit.

Översättning: Gnupa lät resa denna sten efter Gullev, sin broder. Han avled österut i krigstjänst.

34—35. Tjuvstigen, Vagnhärads sn, Hölöbo hd.

Pl. 24. Pl. 10: B. 780.

Litteratur: B. 780; L. 851, 852; Liljegren, Runlära, s. 81; Dybeck, Runa, fol. I, 86; Boije, Sv. fornml.för. tidskr. V, 141; Runverser, s. 155.

Runstenarna stå invid Tjuvstigen, en skogsväg från Vrå i Hölö sn till Nora i Vagnhärad, men äro enligt Boije på 1840-talet flyttade ett par hundra steg söderut från sin